

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งฟาร์มเป็นโครงการที่มาจากแนวคิดของรัฐบาลเมื่อปี พ.ศ. 2547 ที่จะให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์หาแนวทางให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบตำบลได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เข้าใจถึงด้านการปฏิบัติรวมทั้งการจัดการฟาร์ม โดยรัฐจะมอบที่ดินของรัฐบาลหรือของสาธารณะนำมาใช้ในการจัดทำฟาร์มในลักษณะการทำงานร่วมกับประชาชนในตำบลนั้น ผลผลิตที่ได้จากฟาร์มก็จำหน่ายเป็นรายได้ของเกษตรกรตำบลพร้อมกับประชาชนที่มาช่วยกันทำ ให้ถือว่าเป็นนโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งสวนหรือหนึ่งตำบลหนึ่งฟาร์ม การจัดทำฟาร์มให้ศึกษาจากฟาร์มตัวอย่างของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ และศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นแปลงตัวอย่างที่ดีที่สุดที่มีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในแต่ละสภาพพื้นที่ มีการปรับปรุงบำรุงดิน ใช้ปุ๋ยอินทรีย์แบบผสมผสาน ใช้ปุ๋ยชีวภาพ น้ำหมักชีวภาพทดแทนการใช้สารเคมี เพื่อให้ได้ผลผลิตการเกษตรที่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค มีการวางแผนการตลาดเพื่อให้มีการผลิตสินค้าที่ไม่ให้เกิดภาวะล้นตลาด มีการประสานงานด้านการตลาด และเชื่อมโยงอินเทอร์เน็ตของสหกรณ์กับตำบลที่เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรต่าง ๆ ในการร่วมกันบริหารจัดการเรื่องราคาไม่ให้ราคาตกต่ำ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงมอบหมายให้กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นหน่วยงานหลักร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในลักษณะบูรณาการในการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหา และพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานในระดับตำบล (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2548)

กรมส่งเสริมการเกษตรจึงได้จัดทำโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งฟาร์มขึ้นเพื่อให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบตำบลได้มีสถานที่จัดทำฟาร์มสาธิตด้วยตนเอง มีโอกาสได้ฝึกปฏิบัติจริง โดยการปฏิบัติจะต้องศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพแวดล้อม ปัญหา และความต้องการด้านการพัฒนาการเกษตรของชุมชนและกำหนดกิจกรรมที่จะดำเนินการ รวมทั้งคัดเลือกเกษตรกรมาร่วมดำเนินการจัดทำฟาร์มเพื่อให้เป็นศูนย์การเรียนรู้การเกษตรแบบครบวงจร ทั้งด้านการผลิต การแปรรูป และการตลาดในตำบล โดยเน้นให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบตำบลทำหน้าที่เป็นผู้บริหารจัดการฟาร์มและเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการมีส่วนร่วมตั้งแต่การวิเคราะห์ วางแผนการผลิตตัดสินใจในการปฏิบัติงาน และแบ่งผลประโยชน์ร่วมกัน สำหรับด้านการผลิตให้ใช้เทคโนโลยีการผลิตและการจัดการที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและตรงกับความต้องการของตลาด ส่งผลในการพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบตำบลให้มีความสามารถในการบริหาร

จัดการ และเกษตรกรได้รับความรู้ สามารถนำไปปฏิบัติตามไร่นาของตนเอง (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2548)

ในเขตภาคเหนือประกอบด้วย 17 จังหวัด ได้ดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งฟาร์ม ในปี พ.ศ. 2547 จำนวน 12 ฟาร์ม ปี พ.ศ. 2548 จำนวน 251 ฟาร์ม และ ในปี 2549 กำลังเริ่มดำเนินการ จำนวน 195 ฟาร์ม (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2549) ซึ่งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งฟาร์มในแต่ละตำบลได้ดำเนินการในเขตพื้นที่ที่ตนรับผิดชอบ และได้มีการดำเนินการถ่ายทอดเทคโนโลยี เช่น อบรม คูงาน เวทีเรียนรู้ เป็นต้น ไปสู่เกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาอาชีพเกษตรของตนให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้จากการเกษตรให้มากขึ้นกว่าเดิม และยังไม่มียางวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งฟาร์มในภาคเหนือ ปี พ.ศ. 2548 เนื่องจากโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งฟาร์มเป็นโครงการที่เริ่มดำเนินการในปี พ.ศ. 2547 ด้วยเหตุนี้เห็นสมควรที่จะศึกษาถึงระดับความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งฟาร์มในภาคเหนือ ปี พ.ศ. 2548 ตลอดจนศึกษาถึงปัญหา ความต้องการ และอุปสรรคของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งฟาร์ม เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งฟาร์มให้มีความเหมาะสมต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งฟาร์มในภาคเหนือ ปี พ.ศ. 2548
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร กับความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งฟาร์มในภาคเหนือ ปี พ.ศ. 2548
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งฟาร์มในภาคเหนือ ปี พ.ศ. 2548
4. เพื่อศึกษาปัญหา ความต้องการ และอุปสรรคของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งฟาร์มในภาคเหนือ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะได้ทราบถึงความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งฟาร์มในภาคเหนือ ปี พ.ศ. 2548 ตลอดจนทราบถึง ปัญหา ความต้องการ และอุปสรรคของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งฟาร์มในภาคเหนือ ปี พ.ศ. 2548 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งฟาร์มต่อไป

สมมติฐานการวิจัยของการวิจัย

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความสัมพันธ์กับความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งฟาร์มในภาคเหนือ ปี พ.ศ. 2548

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาถึงความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งฟาร์มในภาคเหนือ ปี พ.ศ. 2548 โดยกลุ่มประชากรตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งฟาร์ม ในภาคเหนือ จำนวน 17 จังหวัด ปี พ.ศ. 2548 จำนวน 251 คน

นิยามศัพท์

โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งฟาร์ม หมายถึง โครงการที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้เกษตรแบบครบวงจรในตำบลนั้น ๆ โดยมีนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลทำหน้าที่เป็นผู้บริหารจัดการฟาร์มและถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรโดยวิธีอบรม หรือดูงาน

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร หมายถึง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร เจ้าพนักงานการเกษตร เจ้าหน้าที่บริหารงานการเกษตรหรือเกษตรตำบลซึ่งได้บรรจุเป็นข้าราชการกรมส่งเสริมการเกษตรและได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานรับผิดชอบงานส่งเสริมการเกษตรประจำอยู่ในเขตภาคเหนือและเป็นผู้รับผิดชอบโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งฟาร์มในปี พ.ศ. 2548

ความรู้ หมายถึง ความรอบรู้ และเข้าใจเกี่ยวกับโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งฟาร์ม

ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็น และความเชื่อของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเกี่ยวกับโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งฟาร์ม

การปฏิบัติ หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรได้นำความรู้จากการอบรม หรือดูงานที่ได้รับจากโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งฟาร์ม ไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาการเกษตรของตนเอง

เพศ หมายถึง สถานภาพเพศชายหรือหญิงของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

อายุ หมายถึง จำนวนเต็มของอายุจริงของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร นับเป็นจำนวนปี

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดในระบบโรงเรียนหรือเทียบเท่าของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ที่ได้รับจากกระทรวงศึกษาธิการ

สถานภาพสมรส หมายถึง การจดทะเบียนสมรสของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

ภูมิลำเนา หมายถึง ถิ่นกำเนิดของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร โดยแบ่งถิ่นกำเนิดออกเป็น 4 ภาค คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคใต้

ตำแหน่งทางราชการ หมายถึง ตำแหน่งทางราชการที่ได้รับการแต่งตั้งจากกรมส่งเสริมการเกษตร

เงินเดือน หมายถึง จำนวนเงิน (บาท) ต่อหนึ่งเดือนของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่ได้รับจากการประกอบอาชีพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งฟาร์ม หมายถึง จำนวนเงินที่ได้รับจากกรมส่งเสริมการเกษตรเพื่อใช้ในการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งฟาร์ม

ระยะเวลาในการปฏิบัติงานตำแหน่งเกษตรตำบล หมายถึง ระยะเวลาที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลตั้งแต่เริ่มรับตำแหน่ง

การได้รับข้อมูลข่าวสารโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งฟาร์ม หมายถึง ความถี่ในการได้รับข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งฟาร์มของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในรอบหนึ่งปี จากสื่อต่างๆ เช่น หอกระจายข่าวในชุมชน วิทยุชุมชน ป้ายประกาศ เอกสารต่าง ๆ เป็นต้น ในรอบปี

ความถี่ในการติดต่อนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับจังหวัด หมายถึง จำนวนครั้งที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรติดต่อนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับจังหวัดที่รับผิดชอบโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งฟาร์มในรอบปี

ความถี่ในการได้รับการนิเทศโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งฟาร์ม หมายถึง จำนวนครั้งที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรได้รับการนิเทศโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งฟาร์มจากจังหวัด / เขต / กรมในรอบปี

ประสบการณ์การฝึกอบรม หมายถึง จำนวนครั้งเฉลี่ยต่อปี ที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร
ได้รับการฝึกอบรมทางการเกษตรทั้งในประเทศ และต่างประเทศตลอดระยะเวลาที่รับราชการ
ตำแหน่งเกษตรตำบล

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual framework) แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

ตัวแปรตาม (dependent Variables)

1. ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล

1.1 เพศ

1.2 อายุ

1.3 ระดับการศึกษา

1.4 สถานภาพสมรส

1.5 ภูมิลำเนา

1.6 ตำแหน่งทางราชการ

2. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ

2.1 ระดับเงินเดือนของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (บาท)

2.2 งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งฟาร์ม (บาท)

3. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องข้องในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

3.1 ขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการดำเนิน โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งฟาร์ม (ไร่)

3.2 ระยะเวลาในการปฏิบัติงานตำแหน่งเกษตรตำบลตั้งแต่เริ่มรับตำแหน่ง (ปี)

3.3 การได้รับข้อมูลข่าวสาร โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งฟาร์ม (ครั้ง)

3.4 ความถี่ในการติดต่อกับนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับจังหวัด (ครั้ง)

3.5 ความถี่ในการได้รับการนิเทศโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งฟาร์ม (ครั้ง)

3.6 ประสิทธิภาพการฝึกอบรมด้านการเกษตร (ครั้ง)

ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งฟาร์มในภาคเหนือ